

OVAM.link

AFVAL-, BODEM- EN DUURZAAM MATERIALENBELEID
VOOR DE PROFESSIONAL

MEI 2026 - N° 51

Operatie Proper

Een blik achter de schermen

Asbestafbouwbeleid
schakelt versnelling
hoger

Europa in de bres
voor gezondere
bodems

Sanering van
Blaasveldbroek

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER

OVAM

Vlaanderen
is materiaalbewust

- 04 Operatie proper - Mooimakers
- 12 Kort en bondig
- 14 Europese bodemmonitoring
- 16 Asbestafbouwbeleid
- 20 Sanering Blaasveldbroek

Waar lokaal engagement, expertise en beleid samenkomen

Beste lezer,

Wie kinderen of jongeren ooit enthousiast zag deelnemen aan **Operatie Proper**, weet dat milieuzorg vaak begint met kleine, eenvoudige handelingen. Wat start met grijptangen, handschoenen en veel enthousiasme, groeit in vele scholen en jeugdverenigingen uit tot een structurele manier van werken. Operatie Proper (zie p. 4) maakt duidelijk hoe lokaal engagement kan uitmonden in blijvende gedragsverandering en hoe preventie, sorteren en bewust omgaan met materiaal verankerd raken in de dagelijkse werking van een organisatie.

Ook in ons **asbestafbouwbeleid** zetten we samen stappen die even noodzakelijk als ambitieus zijn. De omvang van het asbestpassief in Vlaanderen blijft aanzienlijk, en daarom schakelen we nog een versnelling hoger: via lokale groepsaankopen voor asbestattesten, via datagedreven methoden zoals luchtbeelden en AI, en via gerichte ondersteuning van scholen, jeugdgebouwen en lokale besturen. Deze aanpak toont dat samenwerking, duidelijke informatie en een gecoördineerde uitvoering leiden tot tastbare vooruitgang richting een asbestveilig Vlaanderen.

Daarnaast markeerde de goedkeuring van de **Europese Soil Monitoring Law** eind vorig jaar een belangrijke stap voorwaarts. De wet verplicht lidstaten om de gezondheid van hun bodems systematisch op te volgen en vroegtijdig in te grijpen waar risico's ontstaan. Dit sluit nauw aan bij onze eigen ambities rond bodemkwaliteit en biedt Vlaanderen een stevig Europees kader om nog gericht en preventiever te werken.

Of het nu gaat om een propere speelplaats, een veilige woning of een gezonde bodem: elk dossier bewijst dat vooruitgang ontstaat waar lokaal engagement, expertise en beleid elkaar versterken. OVAM blijft zich daarvoor inzetten, samen met al onze partners.

Werner Annaert,
Administrateur-generaal
van OVAM

MEER WETEN?

OVAM is geïnteresseerd in uw vragen, opmerkingen en suggesties.

Schrijf ons via ovam.link@ovam.be

facebook.com/ovam.be

[@OVAMVL](https://twitter.com/OVAMVL)

linkedin.com/company/ovam

COLOFON

Verantwoordelijke uitgever en hoofdredacteur
Ine Wenmaekers

redactieraad
Ine Wenmaekers, Annelies D'Hollander, Arianne Acke, Eline Aerts, Fredrik van Dijk, Jan Verheyen, Johanna Deconinck, Kathleen Colaes, Klaartje De Boeck, Liesbeth Van Ackeleyn, Nathalie Van Trier, Sofie Triest

Redactieadres
OVAM, Stationsstraat 110,
2800 Mechelen, ovam.link@ovam.be

Foto's
OVAM,

Redactie en realisatie
Bridgeneers

Wettelijk depotnummer
D/2026/5024/08

Oplage
2600 ex.

De meningen die derden in dit magazine vertolken, vallen buiten de verantwoordelijkheid van OVAM. Gegevens uit dit magazine mag u overnemen mits de bron wordt vermeld. OVAM en de bij deze uitgave betrokken redactie en medewerkers aanvaarden geen aansprakelijkheid voor gevolgen die zouden kunnen ontstaan uit het gebruik van in deze uitgave opgenomen informatie.

Mooimakers

Operatie proper

Van actieplan tot automatisme: Achter de schermen van Operatie Proper

Ruth Busschaert
OVAM
Educatief medewerker

Met Operatie Proper zet Mooimakers scholen en jeugdverenigingen aan om structureel na te denken over zwerfvuil en afvalpreventie. Het project vraagt daarbij het engagement van de hele organisatie en werkt met actieplannen die, eenmaal waargemaakt, bovendien een financiële beloning opleveren. "Vaak associëren mensen Operatie Proper met opruimen, maar het gaat om zoveel meer: preventie, sortering, communicatie en het verduurzamen van de dagelijkse werking zijn ontzettend belangrijk." Educatief medewerker Ruth Busschaert legt meteen de juiste klemtoon voor een gesprek over het succesvolle Mooimakers-project.

Hoe zou u de missie van Operatie Proper omschrijven?

Ruth Busschaert: "De kernmissie van Mooimakers is om bij burgers tot een mentaliteitswijziging te komen en zo het probleem van zwerfvuil en sluikestort aan te pakken. Dat zijn onze twee thema's. Bij kinderen en jongeren ligt de focus vooral op zwerfvuil: zorgen dat ze niets meer op de grond gooien, dat ze juist sorteren, en dat ze zich bewust zijn van de afvalproblematiek. Ons doel is dat een doordacht afvalbeleid deel gaat uitmaken van het DNA van scholen en jeugdverenigingen. We mikken echt op blijvende gedragsverandering."

Hoe stimuleert het project scholen en jeugdverenigingen concreet?

"Wij geven een duw, een forse duw zelfs. Die is enerzijds financieel: wie de actiepunten uitvoert, krijgt een beloning. Anderzijds voorzien we veel informatie, inspiratie en materiaal. We werken met actieplannen

met maximaal acht actiepunten. Er zijn verplichte punten en keuzepunten. Van de omgeving opruimen tot themalessen, afsprakenkaders voor leerkrachten, afvalpreventie, het voorzien van herbruikbaar materiaal, ... Het project leunt zeker niet op één actie, maar wel op een geheel dat geleidelijk deel gaat uitmaken van de werking van een school of vereniging."

Wat is uw rol als educatief medewerker binnen Operatie Proper?

"Ik coördineer het project op Vlaams niveau en werk vooral samen met steden, gemeenten en afvalintercommunales. Zij zijn mijn belangrijkste contactpersonen, niet de scholen of verenigingen zelf. Ik zorg voor het overkoepelende kader: de actielijsten, het online platform, de communicatiematerialen, nieuwsbrieven en infosessies. Daarnaast volg ik mee op, ondersteun ik lokale besturen waar nodig en grijp ik in als er problemen of onduidelijkheden zijn. Goede voorbeelden haal ik eruit en

vertaal ik naar inspirerende artikels of tips voor andere deelnemers. Het is dus een mix van coördinatie, inhoudelijke ondersteuning, communicatie en kwaliteitsbewaking.”

Hoe verloopt jullie samenwerking met die lokale besturen?

“Het project staat of valt met de lokale besturen. Eerst schrijft een stad, gemeente of intercommunale in, pas daarna kunnen scholen en jeugdverenigingen uit deze gemeenten deelnemen. Onze lokale partners doen de promotie, volgen de actieplannen op en ondersteunen de deelnemers. De impact hangt af van bestuur tot bestuur, en van de beschikbare tijd die ze hebben. Waar intercommunales meedraaien, ontlast dat gemeenten en stijgt vaak het aantal deelnames. Voor mij vormen de lokale besturen een onmisbare schakel naar het terrein. Zonder hen zou dit niet werken.”

Hoe verklaart u de stijgende trend in het aantal deelnames?

“Het is een goed project. Er is een duidelijke gids en een overzichtelijke actielijst. Maximaal acht actiepunten, dat is haalbaar. En er is natuurlijk die beloning: scholen en verenigingen kunnen dat geld investeren in bijvoorbeeld vuilnisbakken, drinkbussen, of vergroening van de speelplaats. Bovendien zien we dat als één gemeente instapt, buurgemeenten vaak volgen. En voor lokale besturen is het ook efficiënt: ze krijgen een kant-en-klaar kader in plaats van alles zelf te moeten uitvinden.”

Welke obstakels komt het project tegen?

“Het is niet voor iedereen even makkelijk. Sommige deelnemers zijn super geëngageerd en daar groeit het vanzelf. Administratie, tijdsgebrek of het niet meekrijgen van andere leerkrachten of leiding, maken dat het bij andere deelnemers moeilijker loopt. Het vraagt opvolging en ondersteu-

ning van het lokaal bestuur. En ook daar zien we verschillen: sommige gemeenten hebben er meer tijd en middelen voor dan andere. We merken dat secundaire scholen het vaak moeilijker hebben om het project uit te werken dan scholen uit het basisonderwijs. Daarom hebben we vorig jaar een volledig nieuw lespakket voor het secundair gelanceerd en herwerkt: praktisch, met verschillende lessen

“De kernmissie van Mooimakers is om bij burgers tot een mentaliteitswijziging te komen en zo het probleem van zwerfvuil en sluikstort aan te pakken.”

waar scholen uit kunnen kiezen en die ze kunnen combineren. Voor kleuter- en lager onderwijs bestaat er ook lesmateriaal, maar daar zien we dat het thema ‘afval en duurzaamheid’ intussen vaak al via bestaande werkboeken en uitgeverijen in de lessen aan bod komt. Daar focussen wij eerder op inspiratie en ideeën, zeker rond de bredere schoolwerking.”

Hoe meet Mooimakers het succes van Operatie Proper?

“Alles loopt via een online platform. Scholen en verenigingen registreren hun acties met foto's, teksten en documenten. Het lokaal bestuur volgt dat op en keurt goed of af. Sommige besturen maken er echt een missie van om al hun deelnemers tijdens het schooljaar te bezoeken. Zo zien ze niet alleen hoeveel deelnemers er zijn, maar ook wat zij effectief doen en hoe ver ze staan. Loopt het wat stroever met rapporteren, dan kan er tijdens zo'n bezoek eens gepolst worden waar het misloopt en hoe er kan worden bijgestuurd.”

Kan u voorbeelden geven van creatieve acties van deelnemers?

“Ja hoor. Een school heeft met de leerlingenraad een volledig

vuilnisbakkenplan uitgewerkt, met tekeningen, tellingen en een plan waar alles moest staan. Als ik zo iets zie voorbijkomen in een rapportering, contacteer ik de school om er een inspirerend artikel voor de website van te maken. Zo was er ook een school waar afvalstewards werden aangeduid die elke klas beoordeelden op hun sorteergedrag. Leerlingen konden op die manier een extra dag

muziek op de speelplaats verdienen. Het zijn vaak eenvoudige dingen, maar wel doordacht.”

Hoe zorgen jullie ervoor dat Operatie Proper geen eenmalige inspanning blijft?

“Dat zit ingebouwd in het systeem. In het eerste jaar zijn er meer verplichte actiepunten, zoals het invoeren van herbruikbaar materiaal of het opstellen van een afsprakenkader voor leerkrachten. Dat vraagt wat werk, maar eens die afspraken vastliggen en bijvoorbeeld in het schoolreglement staan, blijven ze ook in de jaren daarna gelden. We verwachten niet dat scholen elk jaar alles opnieuw uitvinden. Het idee is net dat bepaalde keuzes verankerd raken in de werking. Sommige scholen of verenigingen stappen na een paar jaar zelfs uit het project omdat het zo ingebakken zit dat de administratieve opvolging niet meer nodig is. Dat zien wij eigenlijk als een succes: het bewijst dat het DNA echt veranderd is.”

Operatie Proper is een project van Mooimakers. Mooimakers is het Vlaamse initiatief tegen zwerfvuil en sluikstort van OVAM, Fost Plus en de VVSG.

Hoe basisschool De Krekel van duurzaam denken een gewoonte maakt

“Juffrouw, waar moet dit in?”

Veerle Rutsaert
De Krekel

Beleidsmedewerker

Tineke De Craene
De Krekel

Leerkracht 2^e leerjaar

Operatie Proper staat of valt met de enthousiaste medewerking van scholen en jeugdverenigingen. En die zijn er in overvloed. Gemeentelijke basisschool De Krekel uit Zelzate is zo'n sterkhoudster. OVAM sprak met Tineke De Craene, die niet enkel haar tweede leerjaar vooruit stuwt, maar ook het milieubeleid op school. En met Veerle Rutsaert, beleidsmedewerker en partner in crime.

Jullie school is niet aan zijn proefstuk toe. Hoe zijn jullie met Operatie Proper begonnen?

Tineke: "Als initiatiefnemer vond ik het belangrijk dat we op school iets deden rond milieubewustzijn. Zo hebben we de werkgroep milieu opgericht. Het idee was: we moeten kinderen vroeg aanzetten om milieubewust te denken. School is daarvoor een goede start. Als ze van het eerste tot het zesde leerjaar worden gesensibiliseerd, kunnen ze dat later zelf verderzetten."

Veerle: "Eigenlijk waren we al heel lang bezig met MOS, Milieuzorg op School, ooit op initiatief van onze godsdienstleraar. Dat waren kleinschalige initiatieven die al bestonden toen ik pas op deze school werkte. We stelden vast dat we eigenlijk al veel deden, waarom dan niet meedoen aan

Operatie Proper? Het is geleidelijk gegroeid doorheen de jaren."

Hoe hebben jullie het thema op school aangebracht?

Tineke: "In het begin verdeelden we onze acties op school via de werkgroep milieu. In de lagere school zitten milieu en natuur sowieso al in de werkboeken van wereldoriëntatie. We hebben dat doorgetrokken naar de kleuterschool en gevraagd of zij wilden meedoen."

Veerle: "Ondertussen denk ik dat de meeste collega's wel mee zijn met onze visie. Omdat we merken dat veel ouders er minder mee bezig zijn, zien wij het als onze taak om vooral de kinderen te motiveren. Vanuit het idee: als we de kinderen meehebben, zullen hun ouders wel volgen."

Operatie Proper stelt heel wat educatief materiaal ter beschikking. Hoe zetten jullie dat in?

Veerle: "We werken met een combinatie van eigen materiaal en materiaal dat we krijgen via Operatie Proper. Zo gebruiken we onder meer grijpers, handschoenen, affiches en signalisatieborden die we gratis kunnen lenen of bestellen. Na opruimacties zetten we een bordje aan de schoolpoort om ouders te sensibiliseren. Dat halen we bewust weer weg na een week, zodat het effect krachtig blijft."

Tineke: "Voor de oudere leerlingen organiseren we workshops: sessies van één tot twee uur waarin ze heel concreet rond afval en sorteren aan de slag gaan. Daarnaast hebben leerkrachten ondertussen vaste lespakketten ingebouwd die elk jaar terugkomen. In het lager onderwijs betrekken we de leerlingen actief, bijvoorbeeld door samen zwerfvuil te rapen en het nadien correct te sorteren. Bij de kleuters gebeurt het vooral via verhalen en boekjes, en door samen met de juf het afval in de juiste bak te doen. Ook daar zit een duidelijke leerlijn in. Bovendien besteden leerkrachten aandacht aan afvalpreventie, bijvoorbeeld door knutselmateriaal te bewaren en duurzaam te gebruiken."

Welke initiatieven zijn er nog meer uit voortgevloeid?

Tineke: "We hebben geen wegwerpflesjes meer op school, we houden een afvalvrije dag, we hebben een compostbak aangekocht waar we onze kleine groene bakjes in legen. Op schoolfeesten proberen we afvalvrij te werken: met eigen bestek, porseleinen borden, stoffen tafelkleedjes en stoffen vlaggen in plaats van ballonnen."

Veerle: "Er zijn ook maandelijkse opruimacties in de schoolomgeving en op dinsdag komen ouders fruit schillen op school. We hebben via intercommunale IDM

"We moeten kinderen vroeg aanzetten om milieubewust te denken."

ook al een paar keer de afvalwagen laten langskomen op school, zodat kinderen zien hoe een ophaling in z'n werk gaat."

Hoe staan de kinderen tegenover al deze acties?

Tineke: "Over het algemeen zijn ze heel positief en gemotiveerd. We hebben nu een afvalbrigade op school: leerlingen die twee vaste momenten per week de school proper houden. Via Operatie Proper hebben we petjes voor hen gekregen die hun belangrijke rol extra benadrukken. Ze mogen op plaatsen komen waar andere leerlingen normaal niet komen. Zulke dingen motiveren hen. Vaak zijn ze echt onder de indruk van de hoeveelheid afval die ze vinden. Tijdens opruimacties in de buurt zien we dat ze het onrechtvaardig vinden dat volwassenen peuken en ander afval op straat gooien."

Reageren de ouders even positief?

Veerle: "Het is niet altijd makkelijk. Onze leerlingen komen vaak uit kwetsbare gezinnen, waar afvalpreventie het laatste van de zorgen is. Goedkope spullen zorgen soms voor meer afval, bij verjaar-

dagstraktaties bijvoorbeeld is het een uitdaging. Maar we blijven herhalen: liever één groot gebak dan allemaal kleine individuele verpakkingen of cadeautjes."

Tineke: "We proberen ouders vooral te bereiken via de kinderen, maar ook met borden aan de schoolpoort, via Facebook en de schoolwebsite. Na opruimacties zetten we foto's online, als het kan met een affiche van Mooimakers erbij."

Merken jullie veranderingen in de manier waarop met afval wordt omgegaan op jullie school?

Veerle: "Toch wel. In het begin moeten we alles blijven zeggen, maar nu hebben leerlingen er oog voor." **Tineke:** "Kinderen vragen dan: 'juffrouw, waar moet dit in?' Ze gooien niet alles zomaar in de grijze vuilnisbak. Dat vind ik hoopgevend. Hetzelfde geldt trouwens voor onze collega's."

De financiële beloning die jullie krijgen van Mooimakers, investeren jullie opnieuw in duurzaamheid. Kunnen jullie daar enkele voorbeelden van geven?

Veerle: "Concreet hebben we met

ons budget bestek gekocht. Komt er op het schoolfeest een foodtruck langs, dan vragen we om ons herbruikbaar bestek te gebruiken, en werken we met porseleinen borden in plaats van kartonnen bordjes. We kopen er ook educatief materiaal mee, zoals boeken uit de Klimaatjes-reeks. En als leerkrachten tweedehandsmateriaal kunnen gebruiken in de klas, of een vondst doen op de rommelmarkt, is daar ook budget voor. Daarnaast hebben we geïnvesteerd in een regenton, een compostbak, en hebben we de speelplaats vergroend met een nieuwe wilgenhut."

Hoe evalueren jullie het project?

Veerle: "Milieubewustzijn is nu ingeburgerd bij ons op school. Maar we moeten er aandacht aan besteden zodat het niet verwatert. We willen dus blijven inzetten op die vaste gewoontes: opruimacties, de afvalbrigade en blijven communiceren naar ouders." **Tineke:** "We zijn al bezig met nieuwe acties, zoals een supermarkt in de buurt betrekken. En met de bouw van ons nieuw schoolblok willen we ook duurzame keuzes stimuleren, zoals regenwatergebruik. Wij gaan gewoon door." ●

Tineke De Craene en Veerle Rutsaert van Gemeentelijke basisschool De Krekel

Keisha Vanhauter
scouts Kerlinga in Brugge
Groepsleidster

Brugse scoutsgroep laat geen sporen na

Bij scouts Kerlinga in Brugge stopt duurzaamheid niet aan de deurdrempel. Opruimen, sorteren en bewust omgaan met materiaal zitten verweven in hun dagelijkse werking. Met Operatie Proper maken ze van zorg voor hun omgeving een vast engagement. Groepsleidster Keisha Vanhauter neemt het voortouw.

“Leave no trace is een belangrijk principe dat we graag willen volgen.”

U bent degene die Operatie Proper trekt. Wat houdt dat in?

Keisha: “Elke maand ruimen er telkens twee takken de omgeving van onze lokalen op, en het park eromheen. Ik maak dan een plannetje met welke takken wanneer verantwoordelijk zijn en stuur onze leidingsgroep een reminder. Tijdens de actie nemen we foto’s die ik upload op het platform van Operatie Proper. Zo zien zij ook meteen wat we gedaan hebben. We koppelen acties weleens aan onze financiering. In november hebben we bijvoorbeeld een soepverkoop gehouden: 300 liter soep, goed voor zo’n 24 uur werk. Ouders kochten die bij ons in herbruikbare potjes, of namen zelf potjes mee van thuis.”

Hoe speelt duurzaamheid nog meer een rol in jullie werking?

“Tijdens activiteiten zoals onze spaghetti-avond gebruiken we herbruikbaar materiaal: we hebben een hele kast vol met borden, vast bestek en herbruikbare bekers. Elke lente houden we een grote schoonmaak in de lokalen: wat we niet meer gebruiken, proberen we door te geven aan ouders voor we het naar het containerpark brengen. Ook wanneer mensen ons spullen aanbieden, bijvoorbeeld zetels, vragen we ons eerst af of we het echt nodig hebben. Komend semester doet elke tak bovendien een themaspel rond de thema’s zwerfvuil en klimaat. Bij de kleintjes letten we extra

op sorteren, dat moeten we hen echt aanleren, maar stilaan wordt het een gewoonte.”

Maken jullie ouders ook bewust van het soort acties die jullie doen?

“Ja, zeker. Dat doen we via onze sociale media. Geregeld zetten we foto’s online, zoals toen we vorig jaar het hele terrein hadden opgeruimd. Bij de soepverkoop hebben we ook gedeeld dat het één van onze actiepunten voor Operatie Proper was. We krijgen daar altijd heel positieve feedback op van de ouders. Zij vinden dat supertof.”

De jongste takken doen waar-schijnlijk opgetogen mee, lukt het ook om de tieners te enthousiasmeren?

“De kapoenen en kabouters vinden het altijd leuk om met die grijptangen en handschoentjes in de weer te gaan, voor hen is het bijna een spel. Bij de jonggidsen en gidsen gaat het soms met wat gezucht. Dan proberen we er een beloning aan te koppelen: op het einde even chillen en babbelen. Ze weten ook dat we dankzij Operatie Proper op een mooie beloning kunnen rekenen. Dat begrijpen ze wel.”

Zijn er op kamp dingen die jullie speciaal doen vanuit duurzaamheidsoverwegingen?

“Met de kleintjes zitten we in een gebouw, daar sorteren we afval zoals in onze lokalen. Met de groten

gaan we op tentenkamp, maar ook daar gebruiken we PMD-zakken en zakken voor restafval. We graven een voedselput voor composteerbare etensresten en leggen die dicht wanneer we vertrekken. Leave no trace is een belangrijk principe dat we graag willen volgen.”

Welke tips zou u andere jeugdbewegingen geven?

“Ik ging er automatisch van uit dat elke jeugdbeweging in Brugge acties hield zoals de onze. Voor mij voelt het logisch om iemand aan te duiden en mee te doen. Je maakt de omgeving properder en beïnvloedt tegelijkertijd andere mensen. Zoek iemand die écht gemotiveerd is, want het vraagt hier en daar wat creativiteit om nog beter te doen én om de leiding aan boord te houden.”

En ook de beloning is waarschijnlijk mooi meegenomen? Investeren jullie die in duurzaamheid?

“Voor de aankoop van bepaald duurzaam materiaal, kunnen we rekenen op subsidies van de stad. Omdat die er zijn, kunnen we de opbrengst van Operatie Proper op onze spaarrekening zetten. Dat geld gebruiken we bijvoorbeeld om een nieuwe tent te kopen als er eentje stukgaat.”

KORT.link

Lenteschoonmaak

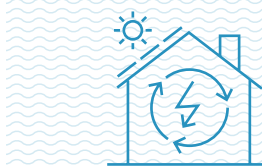
Op maandag 23 maart 2026 doopte de stad Geraardsbergen de 'Vuilstraat' symbolisch om tot de 'Properstraat'. Deze actie markeerde de start van de jaarlijkse Lenteschoonmaak, een initiatief van Mooimakers. Tussen 21 maart en 22 april organiseerden lokale besturen, verenigingen en andere groepen overal in Vlaanderen lokale opruimacties. Bedankt aan iedereen die mee zwerfvuil ging rapen en zijn buurt opnieuw liet stralen!

ONBETAALBAAR wint Henry van de Velde Ecodesign by OVAM Gold Award

Voor de 32e keer al werden de Henry van de Velde Awards uitgereikt, het jaarlijkse hoogtepunt in de Belgische designsector. Het Gentse makers-collectief ONBETAALBAAR haalde daarbij de prestigieuze Ecodesign by OVAM Gold Award 2026 binnen. ONBETAALBAAR focust op hergebruik, materiaalexperiment en maatwerk. "We willen tonen dat circulair design echt werkt. Ontwerpers zouden vanaf het begin moeten nadenken over de end of life van een product", aldus oprichter Sophie De Somere.

Een overzicht van alle winnaars vind je op henryvandevelde.be.

Al gehoord van circulair bouwen?

Al aan de slag met uw bouwproject of kijkt u nog even de kat uit de boom?

In 2024 organiseerde OVAM een bevraging bij (ver)bouwers en bouwprofessionals om te horen of circulaire bouwprincipes in de praktijk worden toegepast: hergebruik en recyclage van materialen, toekomstgericht ontwerp, tools om de milieu-impact van uw gebouw te berekenen.... In 2026 herhalen we deze bevraging.

Wij polsen of de inspanningen om circulair bouwen op de kaart te zetten lonen, of de geesten en de praktijk rijp zijn voor een volgende stap.

Benieuwd naar de resultaten? In het najaar houden we u op de hoogte.

Meer info: ovam.vlaanderen.be/circulair-bouwen-vandaag

Sorteren is doneren: OVAM lanceert gft-song om afvalberg te verkleinen

Hoewel gft-inzameling in bijna heel Vlaanderen de norm is, weten veel burgers niet om welke reden ze dat doen. Een nieuwe campagne benadrukt dat gft een waardevolle gift is.

Sinds begin 2026 zamelt 99% van de gemeenten gft selectief in, maar de waarom-vraag blijft geregeld onbeantwoord. Hoewel jaarlijks 325 000 ton gft wordt opgehaald, belandt het vaak nog bij het restafval. Door gft te doneren aan de juiste bak of zak, wordt het omgezet in compost en biogas.

Vlaams minister van Omgeving Jo Brouns: "Ons doel is om de hoeveelheid restafval terug te dringen tot 100 kg per persoon in 2030. Vandaag zitten we daar nog een slordige 25 kg boven. Door de gft-cirkel in heel Vlaanderen te sluiten, zetten we een flinke stap in die richting."

De campagne moet sorteerangst wegnemen en Vlamingen tonen dat goed sorteren een directe investering is in hernieuwbare grondstoffen en minder CO₂-uitstoot.

Uw mening over OVAM.link telt

Hoe leest u OVAM.link het liefst? Kiest u voor de geur van papier of het gemak van digitaal? En welke thema's mogen volgens u vaker aan bod komen?

Laat van u horen. Met uw feedback maken we het magazine nóg boeiender.

Vul de korte enquête in.

Vlaanderen
is materiaalbewust

Wij doneren rotte vis

Je gft sorteren is doneren

Want er gebeurt zo veel goeds mee: zoals compost, biogas of groene stroom genereren.

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER
OVAM

Ontdek wat er allemaal bij je gft mag op ovam.vlaanderen.be/gft

Van Europese richtlijn naar nationale keuzes

Bodem op de agenda

Onze bodem is lang een stille factor geweest in het Europese milieubeleid. Met de Europese Soil Monitoring Law krijgt het thema voor het eerst een volwaardige plek op de agenda, als essentiële schakel voor voedselproductie, waterbeheer, biodiversiteit en klimaatadaptatie.

De richtlijn verplicht lidstaten om tegen eind 2028 hun bodems systematisch te monitoren en gericht beleid uit te bouwen om de bodemgezondheid te verbeteren. Maar hoe vertaal je zo'n Europese ambitie naar nationale en lokale realiteit? OVAM sprak met specialisten uit verschillende Europese landen en legde hen de volgende vragen voor:

- 1 Welke kansen biedt de Soil Monitoring Law om de bodemkwaliteit in uw lidstaat structureel te versterken, en welke accenten liggen daarbij in de nationale uitwerking?
- 2 Welke good practices uit andere lidstaten volgen jullie met bijzondere interesse?

Margot De Cleen

Senior Adviseur Bodem- en Waterbeleid bij Rijkswaterstaat
Nederland

- 1 De Soil Monitoring Law kan ons helpen om een beter beeld te krijgen van de bodemgesteldheid en -kwaliteit in Nederland en zo inzicht geven in waar verbetering mogelijk of nodig is. Positief is ook dat de wet het begrip bodemkwaliteit breder bekijkt, dankzij het concept bodemgezondheid. Daardoor krijgen we zicht op wat de bodem kan betekenen voor ecosysteemdiensten, zoals waterbeheer, voedselproductie en klimaatbestendigheid. Het zou mooi zijn als we op basis van deze potentie onze ruimtelijke ontwikkelingen anders gaan invullen en ook meer inzoomen op gebiedsniveau.

In Nederland werd met de beleidsbrief Water en Bodem Sturend

al een eerste stap gezet, de Soil Monitoring Law kan dat proces verder versterken. Daarnaast kan de wet helpen om het belang van gezonde bodems beter zichtbaar en meetbaar te maken. Betere data maken het mogelijk om landeigenaren en burgers te stimuleren om duurzamer met de bodem om te gaan, door bijvoorbeeld te ontregelen.

We willen laten zien dat een gezonde bodem bijdraagt aan fijn leven, schoon water en klimaatbestendigheid. De Soil Monitoring Law heeft nu al samenwerkingen op gang gebracht. Verschillende gemeenten onderzoeken samen hoe ze het concept bodemgezondheid concreet kunnen toepassen. Zo heeft Amsterdam een bodemgezondheidsindex ontwikkeld, gebaseerd op een bestaande index voor landbouw-bodems. Steden zoals Amsterdam, Rotterdam, Leiden en Zwolle werken samen aan verder onderzoek naar bodemgezondheid en hoe ze dit kunnen integreren in hun beleid en organisatie. Daardoor ontstaat een community of practice waarin kennis en ervaringen worden gedeeld.

- 2 Natuurlijk kijken we naar onze zuiderburen. In Brussel zien we bijvoorbeeld interessante ontwikkelingen met een bodemstrategie en index die breed is. In Vlaanderen lopen verschillende projecten, onder meer in Gent, waar men samen met buurtbewoners werkt rond bodemgezondheid en herontwikkeling van stedelijke gebieden. In Wallonië wordt dan weer geëxperimenteerd met natuurgebaseerde oplossingen om bodemverontreiniging aan te pakken. Ook burgerinitiatieven zoals CurieuzeNeuzen tonen hoe je inwoners actief kunt betrekken bij het thema bodem. Daarnaast kijken we naar Duitsland en Oostenrijk, waar men duidelijke doelstellingen en instrumenten

ontwikkelt om landinname te beperken. Ook Italië werkt aan methodes om verdere verharding en ruimtebeslag tegen te gaan. Voor Nederland is dat een grote uitdaging. In een klein land met veel ruimtelijke druk is het niet eenvoudig om extra ruimtegebruik te beperken. Daarom zoeken we actief naar manieren om nieuwe ontwikkelingen te compenseren.

Saïd El Fadili

Directeur geïntegreerd bodembeheer
Leefmilieu Brussel
Brussel

- 1 De Soil Monitoring Law biedt een unieke kans om de bodemgezondheid in België, en specifiek in Brussel, structureel te verbeteren. De richtlijn verplicht lidstaten om alle bodems op hun grondgebied te monitoren en te beoordelen op basis van gemeenschappelijke EU-methoden. Daardoor ontstaat niet alleen een uniform en vergelijkbaar beeld van bodemcondities, maar ook een solide basis om gerichte maatregelen te nemen tegen erosie, contaminatie, verdichting en verlies aan organische stof. Voor Brussel leggen we in de nationale uitwerking de nadruk op:

- integratie met bestaande monitoringsystemen, omdat de richtlijn flexibiliteit biedt om nationale data te gebruiken
- het aanpakken van verontreinigde sites, gezien de verplichting om risico's voor mens en milieu te identificeren en te beheren.
- ondersteuning van beheerders en eigenaars, via advies en kennisuitwisseling rond duurzaam bodembeheer, zoals voorzien in de richtlijn

- versterking van de kennisbasis met toegang tot het nieuwe EU-bodemgezondheidsportaal

Deze accenten sluiten aan bij de Brusselse prioriteiten rond duurzame stadsontwikkeling, klimaatadaptatie en bescherming van kwetsbare stedelijke bodems.

- 2 Wij volgen verschillende Europese voorbeelden die relevant zijn voor een stedelijke context zoals Brussel:

Aanpak van verontreinigde sites (bijvoorbeeld in Duitsland en Nederland) Landen met sterke saneringsprogramma's bieden inspirerende modellen voor risicobeheer en participatie van burgers om informatie over risicolocaties publiek toegankelijk te maken, volledig in lijn met de verplichtingen van de Soil Monitoring Law.

Stedelijke strategieën tegen bodemaantasting (bijvoorbeeld in Oostenrijk) Praktijken rond beperking van bodemaantasting en het stimuleren van doorlaatbare oppervlakken sluiten goed aan bij de vrijwillige principes voor het vermindere van bodemafdoeking.

Innovatieve benaderingen van duurzaam bodembeheer (bijvoorbeeld Zuid-Europa) Methoden die klimaatadaptatie, biodiversiteit en landbouwpraktijken combineren, passen binnen de langetermijnambitie om tegen 2050 gezonde bodems in de hele EU te realiseren. Deze good practices zijn relevant omdat ze aantonen hoe monitoring, risicobeheer, participatie en duurzame planning elkaar versterken. Precies de elementen die Brussel nodig heeft om een veerkrachtig bodembeleid uit te bouwen.

Jussi Rainikainen

Senior adviseur Fins Milieu-instituut
Finland

- 1 Het is belangrijk te benadrukken dat de uitvoering van de Soil Monitoring Law in Finland nog maar net van start gaat. De samenwerking tussen de betrokken ministeries en agentschappen moet nog worden opgestart. De onderstaande opmerkingen zijn daarom eerste inzichten van experts van één instituut en vormen geen officieel standpunt van Finland. De Soil Monitoring Law biedt een kans om zowel onze kennis over bodems als het beleid rond bodembescherming te versterken. De wet kan helpen om een duidelijker en beter samenhangend nationaal systeem voor bodembewaking uit te bouwen. Dat systeem zou aansluiten bij de bestaande meetnetwerken, databanken en monitoringprogramma's. Vooral regelmatige en systematische monitoring van bos- en stedelijke bodems zou waardevol zijn. De wet kan ervoor zorgen dat bodemkwaliteit meer aandacht krijgt in ruimtelijke planning en in sectorale beleidsdomeinen, zoals landbouw, bosbeheer, klimaatbeleid en biodiversiteit. Daarnaast kan de wet helpen om het belang van bodem sterker onder de aandacht te brengen. Bodem is immers, net als lucht en water, een essentieel ecosysteem en een eindige hulpbron die we moeten beschermen. Bij de nationale uitvoering zal Finland waarschijnlijk sterk inzetten op kostenefficiëntie en nationale belangen. Daarbij zal maximaal gebruik worden gemaakt van bestaande data, monitoring-systemen en regelge-

ving. Tegelijk zal rekening worden gehouden met specifieke Finse omstandigheden, zoals de grote bosoppervlakten, veenbodems en de lage bevolkingsdichtheid.

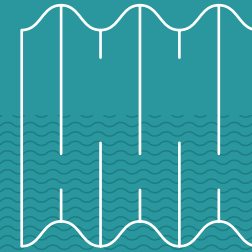
- 2 We kijken uit naar verdere gesprekken en kennisuitwisseling tussen de Europese Commissie en de lidstaten. Via die samenwerking kunnen goede voorbeelden uit andere landen worden geïdentificeerd die ook voor Finland nuttig kunnen zijn. Tegelijk is het belangrijk te beseffen dat beleid en praktijken niet altijd zomaar van het ene land naar het andere kunnen worden overgenomen. Landen verschillen immers sterk in grootte, bevolking, economische situatie en marktstructuur. Ook hun regelgeving en administratieve systemen zijn vaak anders georganiseerd.

Christian Andersen

Voorzitter Common Forum
& Danish Regions
Denemarken

- 2 Ik volg met grote belangstelling de impact van het vastleggen van antropogene achtergrondwaarden, de concentraties van bodemstoffen die door menselijke activiteiten zijn ontstaan. Die waarden bepalen hoe we omgaan met het afgraven en hergebruiken van grond, maar ook welke definitie we hanteren om een grond als verontreinigd te beschouwen en hoe die vervolgens moet worden beheerd. Omdat deze achtergrondwaarden van regio tot regio kunnen verschillen, ligt een gebiedsgerichte aanpak voor de hand, waarbij rekening wordt gehouden met de specifieke kenmerken van elk gebied.

Asbest- afbouwbeleid schakelt versnelling hoger

Zeven jaar na het eerste Actieplan asbestafbouw in 2018 kunnen we nog niet achteroverleunen. Daarvoor blijven de uitdagingen te groot. Asbest beroert de gemoederen wanneer het opduikt in speelzand, maar ook onze gebouwen zijn nog ver van asbestveilig.

Asbestafbouwbeleid versterken

Het Vlaams Parlement was unaniem: op 26 maart 2025 stemde het een **resolutie** die oproept om het **asbestafbouwbeleid** te versnellen. Tegen 2032 moet een volledige asbestinventarisatie van gebouwen ouder dan 2001 een feit zijn. Om die deadline te halen, ligt het huidige tempo drie keer te laag. Eigenaars stellen de opmaak van een asbestattest uit, met alle gevolgen van dien. In uitvoering van de resolutie onderneemt OVAM daarom de nodige initiatieven en acties.

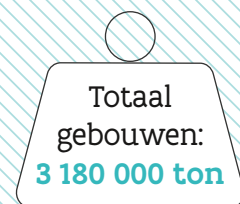
Om Vlaanderen asbestveilig te krijgen, is er nog veel werk aan de winkel. OVAM raamt het asbestpassief in Vlaamse gebouwen op meer dan drie miljoen ton, waarvan ruim twee miljoen in woningen en appartementen. Deze raming is tot

stand gekomen o.b.v. analyse van de asbestattesten in de databank. Ruim 75% van de gemeenten nam intussen de beleidsambitie tot een asbestveilige gemeente met acties voor hun burgers. Het nieuwe dashboard asbestveilige gemeenten van OVAM maakt de bijhorende indicatoren zichtbaar. Het geeft weer hoe een gemeente evolueert. Met een gemiddelde van 60% asbestveiligheid in de asbestattesten is er nog een hele weg af te leggen om elk gebouw tegen 2040 asbestveilig te kunnen noemen.

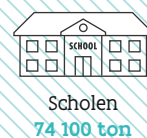
VME's voorbereid op 2027

Wie in 2027 een appartement koopt, ontvangt ook een asbestattest voor de gemene delen. Zo worden potentiële kopers correct geïnformeerd over eventuele toekomstige gebouwkosten. OVAM bereidde deze mijlpaal voor **Verenigingen van MedeEigenaars**

Geraamde hoeveelheid asbest in Vlaamse gebouwen (2025)

4 categorieën niet-residentieel uitgelicht

(VME) grondig voor in samenwerking met de sectorpartners. Met publicaties in vakbladen, een specifieke brochure voor VME's en deelname aan verschillende evenementen en webinars om zoveel mogelijk syndici te informeren.

Vervroegde mijlpalen

Een decreetswijziging vervroegt de mijlpaal voor **scholen, jeugdgebouwen en gebouwen met werknemers naar 2030**. Jongeren zijn extra kwetsbaar voor blootstelling aan asbest en werkgevers kennen al sinds 1995 de plicht om hun werknemers te beschermen met een asbestinventaris. Bovendien werkt OVAM aan een variant van het asbestattest voor werkgevers **die ook voldoet als Codex-inventaris**. Zo wordt de administratie een stuk eenvoudiger.

“Een tijdige en gespreide opmaak van asbestattesten is cruciaal voor een gezonde marktwerking en kwaliteitsborging.”

Sven De Mulder
(Projectleider Team Asbestafbouw, OVAM)

OVAM ondersteunt **scholen en jeugdgebouwen** ook in hun vervroegde doelstellingen via sectorprotocollen met gratis asbestattesten en ondersteuning voor asbestverwijdering en asbestcementinzameling. Met succes want er werden al 2694 inventarissen/attesten voor scholen opgesteld en meer dan 1168 jeugdgebouwen vroegen hun asbestattest aan.

Om tenslotte **huurders** te informeren en te beschermen zullen eigenaars bij het afsluiten van een nieuw huurcontract vanaf 2030 een kopie van het asbestattest bezorgen.

Lokale besturen als sleutelfiguren

Lokale besturen zijn een cruciaal aanspreekpunt voor burgers.

Milieudeskundige Hana Mertens van Haviland aan het woord

“Als streekintercommunale organiseerden we de samenaankoop van asbestattesten voor vijf gemeenten in onze regio. Zo konden we in één keer een groot deel van de inwoners bereiken en hen op een laagdrempelige manier ondersteunen. We merken dat het direct aanschrijven van inwoners motiverend werkt. Naast

een algemene communicatie selecteerden we wijken met veel woningen uit de jaren 1970-1990. Deze bewoners schreven we aan en nodigden we persoonlijk uit voor onze infosessies. Die bleken een schot in de roos: maar liefst 599 inwoners schreven zich in. Mensen hadden vragen over de wettelijke verplichting en de inhoud

van het asbestattest. Aangestelde asbestdeskundigen lichtten alle informatie helder toe én sensibiliseerden inwoners over het belang van een generiek asbestattest. Dat deze aanpak werkt, bewijzen de resultaten: bijna 750 aanvragen in de eerste drie maanden. De groepsaankoop is daarmee een groot succes in onze regio.”

Daarom informeert OVAM balie-medewerkers van woon- en energieloketten met infofilmpjes hoe zij burgers aan de hand van het asbestattest kunnen adviseren wanneer zij met algemene renovatievragen langskomen. In tien pilootregio's test OVAM bovendien hoe lokale groepsaankopen eigenaars kunnen aanmoedigen een asbestattest te laten opmaken. Deze lokale projecten worden door OVAM begeleid en gesubsidieerd, net zoals de inmiddels ingeburgerde huis-aan-huisophaling van asbestcementafval in heel Vlaanderen.

Asbestdaken en -gevels

Door verwerking geraken asbestcementen leien en golfplaten in steeds slechtere staat. Ze vormen dan zowel voor de eigenaars, voor de omwonenden, voor de hulpdiensten als voor de stad of gemeente een latent gevaar voor de omgeving bij brand- of stormschade. Naar schatting 15 à 20% van de Vlaamse daken zijn asbestverdacht. Ook via luchtbeelden in combinatie met AI kunnen we deze daken detecteren en in kaart brengen. OVAM werkte hiervoor samen met streekintercommunale Interleuven een geslaagd project uit en bekijkt nu hoe dit verder op te schalen naar het volledige Vlaamse grondgebied. ●

Luchtbeelden brengen met AI asbestdaken in kaart

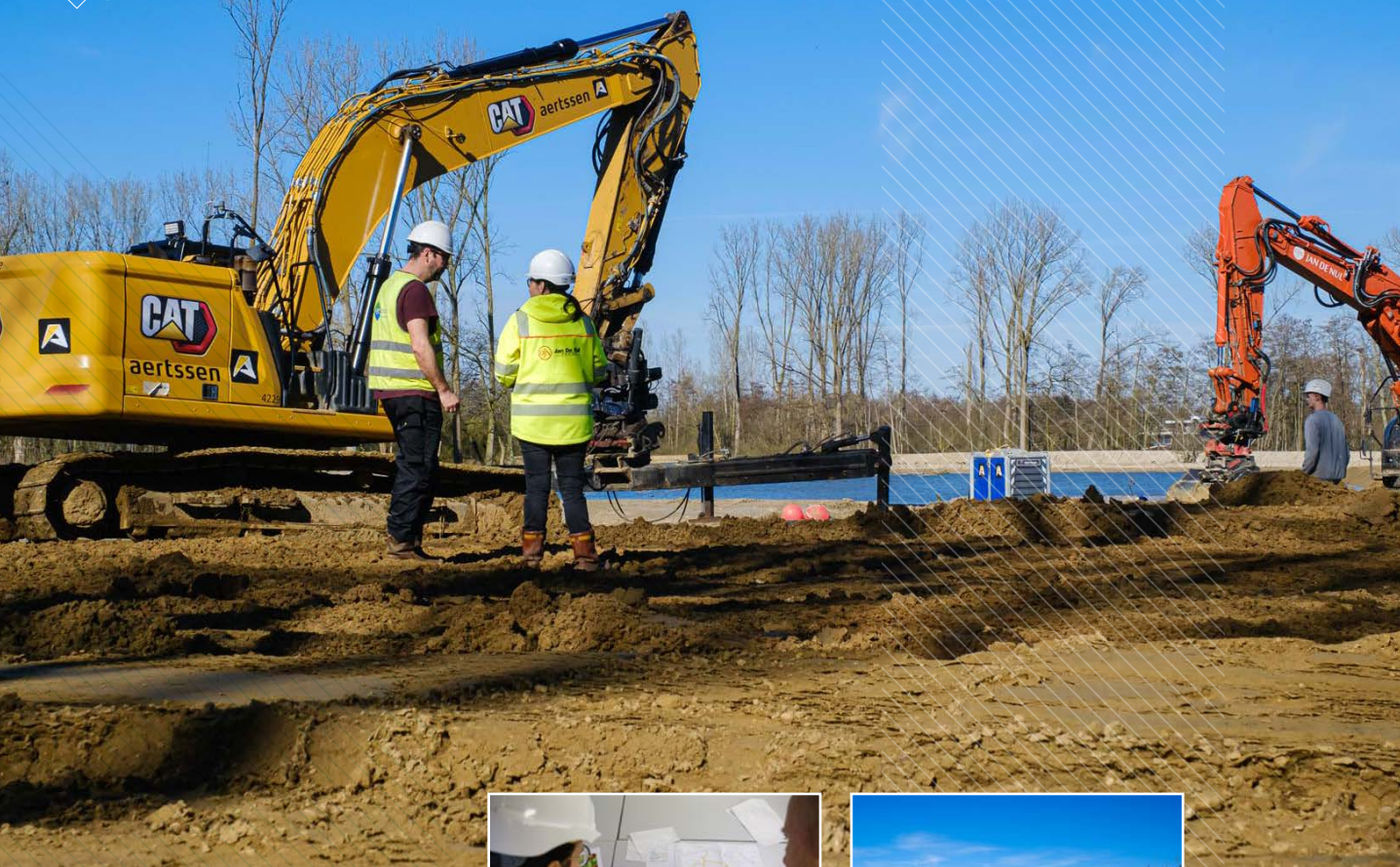
De streekintercommunale Interleuven werkte de afgelopen jaren samen met OVAM aan een project dat met behulp van artificiële intelligentie asbestverdachte daken opspoort op basis van luchtbeelden. Volgens de projectpartners haalt deze methode een gerapporteerde nauwkeurigheid tot 95%. “Het project leverde zeer mooie resultaten op: we konden de bewoners van 57.105 adressen in ons projectgebied per brief aanmoedigen werk te maken van het asbestattest en asbestverwijdering. Ook de komende jaren monitoren we nog de afbouw van het asbestpassief in onze regio en koppelen we er communicatie en lokale projecten aan.” (Stefan Kempeneers, Projectverantwoordelijke Milieu en Klimaat, Interleuven). De communicatie werd gecoördineerd door Interleuven, samen met de betrokken steden en gemeenten. In de verstuurde brief wordt uitgelegd hoe een asbestattest asbestrisico's in kaart brengt. Daarnaast worden ook ondersteuningsmaatregelen toegelicht, zoals de Mijn VerbouwPremie, de ophaling van asbestcement aan huis via Ecowerf en een groepsaankoop voor de verwijdering van leidingisolatie via IGO.

Projectwebsite:
www.zonderasbest.be

Luchtbeelden maken het mogelijk om het afbouwtempo op te volgen en evoluties in kaart te brengen. In combinatie met de databank van asbestattesten ontstaat zo een bijkomende, datagedreven basis om het beleid gericht bij te sturen.

“Met kaarten van asbestverdachte daken zullen we gemeenten en hulpdiensten in de toekomst indicatoren en lokale monitoring kunnen aanbieden om met de beleidsambitie ‘asbestveilige gemeente’ aan de slag te gaan,” aldus Jasmine Jacobs (Beleidsmedewerker Team Asbestafbouw, OVAM).

OVAM bereidt in 2026 een stapsgewijze opschaling van het project voor naar het volledige Vlaamse grondgebied. De bedoeling is dat steden en gemeenten toegang krijgen tot de informatie voor hun eigen grondgebied en die ook actief inzetten. Dat sluit aan bij het feit dat ruim 75% van de gemeenten in hun meerjarenplan voor deze legislatuur de ambitie ‘asbestveilige gemeente’ heeft opgenomen. Met dat engagement willen lokale besturen burgers aanmoedigen om tijdig een asbestattest te laten opmaken en stappen te zetten richting een asbestveilige woning.

Initiatieven die de weg
plaveien naar een
duurzame toekomst:
OVAM zet ze met
veel enthousiasme in
de kijker. Wilt u zelf
ook in beeld komen?
Laat het ons weten via
ovam.link@ovam.be

Het natuurgebied Blaasveldbroek

In het natuurgebied Blaasveldbroek in Mechelen en Willebroek werken OVAM en het Agentschap voor Natuur en Bos sinds de zomer van 2025 aan een grootschalige asbestsanering. Op sommige plaatsen kwam na tientallen jaren opnieuw asbest aan de oppervlakte, waardoor een nieuwe ingreep nodig was om het gebied veilig te maken. Met een integrale aanpak wordt het materiaal duurzaam gebor-

gen: een deel wordt afgegraven en veilig onder water afgedekt, andere zones krijgen een beschermende laag. Tegelijk wordt het landschap heringericht met zachtere oevers, rietkragen en extra waterberging. Zo ontstaat opnieuw ruimte voor natuur én recreatie. De werken lopen tot de zomer van 2026 en moeten het Blaasveldbroek klaarstomen voor een veilige en ecologische toekomst.